

ZALECENIA DIETETYCZNE DLA PACJENTÓW Z PRZEWLEKŁĄ CHOROBAŁ NEREK, DLA PACJENTÓW DIALIZOWANYCH

ZASTOSOWANIE:

- pacjenci leczeni nerkozastępczo (dializa otrzewnowa i hemodializa)

ZASADY DIETY:

1. Dieta powinna być modyfikacją diety podstawowej z fizjologiczną podażą białka i odpowiednią podażą kalorii poza-białkowych.
2. Według ogólnoświatowej grupy ekspertów KDIGO w aktualnych wytycznych z 2024 r zaleca się podaż białka ogółem 1-1,2 g białka/kg masy ciała/dobę.
3. Należy pamiętać, że w codziennej diecie źródłem białka są nie tylko produkty odzwierzęce takie jak: mięso i przetwory mięsne, ryby i przetwory rybne, nabiał i jaja, ale również produkty roślinne.
4. Do roślinnych źródeł białka zaliczamy: suche nasiona roślin strączkowych (groch, fasola, soczewica, ciecierzycza, bób), produkty zbożowe.
5. Zaleca się, aby w codziennej diecie osób dializowanych białka roślinne stanowiły ok 50% białka całkowitego. Oznacza to zachowanie odpowiednich proporcji między produktami białkowymi (mięso, ryby, jaja, produkty mleczne, suche nasiona roślin strączkowych), a produktami węglowodanowymi (pieczywo, produkty mączne i skrobiowe – kasze, makarony, ziemniaki) i tłuszczem.
6. W praktyce na 1 porcję białka należy spożyć 2 porcje produktów węglowodanowych i 1 porcję tłuszczu np.: 1 plaster mięsa 30g + 2 kromki pieczywa 60g + 1 łyżeczka margaryny/oleju
7. Konieczna jest całkowita eliminacja wywarów mięsnych i rybnych (zupy, galaretki, potrawki, gulasze, mięso w sosie własnym).
8. Kontrola podlega podaż płynów, która zawsze musi być dostosowana do: obecnej diurezy i/lub ultrafiltracji.
9. Należy wybierać wodę niskozmineralizowaną, źródlaną, niskosodową (do 20 mg sodu/l).
10. Restrykcje ograniczeń potasu, sodu i fosforu w diecie są zawsze uzależnione od aktualnych wyników badań stężenia tych składników w surowicy.
11. W przypadku podwyższonego stężenia potasu obowiązują dodatkowo zalecenia „diety ubogopotasowej”.
12. W przypadku podwyższonego stężenie fosforu obowiązują dodatkowo zalecenia „diety ubogofosforanowej”
13. W przypadku wystąpienia w przebiegu choroby nadciśnienia tętniczego obowiązują dodatkowo zalecenia „diety małosodowej”
14. Dla pacjentów wymagających **diety ubogofosforanowej, ubogopotasowej i małosodowej** obowiązuje dodatkowo tabela 1.

Tabela 1

DIETA UBOGOFOSFORANOWA Z OGRANICZENIEM POTASU I SODU

PRODUKTY I POTRAWY	ZALECANE	PRZECIWWSKAZANE
Mleko i przetwory mleczne w ograniczonych ilościach	sery twarogowe, ser typu Fromage, serki homogenizowane, mleko, śmietana, jogurt jagodowy, gruszkowy, wiśniowy, jabłkowy, waniliowy w dozwolonej ilości,	jogurt naturalny, jogurty owocowe, mleko i sery kozie, ser „żółty”, serki topione
Mięso i przetwory mięsne Ryby i przetwory rybne w ograniczonych ilościach	wieprzowina w niewielkich ilościach, kurczak bez skóry, wołowina, indyk w małych ilościach bez skóry, wędliny gotowane, pieczone, w dozwolonych ilościach na dobę halibut, pstrąg, sardynki, łosoś, tuńczyk, mintaj,	podroby (wątróbka, serca, flaki, nerki, żołądki), mięso z indyka ze skórą, kabanosy, kiełbasy, salami, wędliny z indyka, wędliny wędzone, konserwy mięsne, mortadela, mielonka, parówki sardynki przetwory rybne, ryby wędzone, konserwy rybne,
Przetwory zbożowe	pieczywo pszenne, bułka wrocławska, kajzerka, pieczywo typu graham, ryż biały, kasza manna, kasza perłowa, jaglana, bulgur, kuskus makaron pszenny bez jajeczne, kluski z mąki pszennej,	chleb żytni pełnoziarnisty, pieczywo chrupkie, pieczywo żytnie razowe, pumpernikiel, kasza gryczana, kasza jęczmienna pęczak, ryż brązowy, płatki owsiane, pszenne, żytnie, musli, otręby pszenne, owsiane,
Warzywa	cebula, kapusta pekińska, górek, sałata, zielona i żółta papryka, kalafior, cukinia, bakłażan w małych ilościach, rzodkiewka – w małych ilościach, brokuły, dynia, szczypiorek, marchew w małych ilościach,	suche nasiona roślin strączkowych (groch, fasola, soczewica, bób, soja), kukurydza, ziemniaki w dużych ilościach, pomidor!!!, seler, brukselka, buraki, chrzan, czosnek, koper, papryka czerwona, kiełki,
Owoce	arbuz, cytryna, jagody, gruszka, jabłko, poziomki, wiśnie, awokado w małych ilościach,	banan!!!, melon, porzeczki białe, czarne i czerwone, morele, brzoskwinie, truskawki, śliwki, grejpfrut, kiwi, winogrona w dużych ilościach, suszone owoce,
Słodycze	ciasto biszkoptowe, ciasta biszkoptowe z dozwolonymi owocami, dżemy z owoców dozwolonych, miód, karmelki, landrynki, kisiel, galaretki z dozwolonych owoców (domowe),	czekolada i wyroby cukiernicze ją zawierające, batoniki zbożowe, sezamki, herbatniki, chipsy, dżemy z owoców przeciwwskazanych, paluszki z sezamem i makiem, makowiec, sernik,
Napoje	herbata, woda mineralna niskosodowa, niskozmineralizowana,	sok pomidorowy!!!, sok warzywny, sok marchwiowo – owocowy, soki z owoców przeciwwskazanych, słodkie napoje gazowane i niegazowane, woda wysokozmineralizowana,

Opracowanie: mgr Paulina Gryz

Bibliografia:

1. Załącznik do rozporządzenia MZ w sprawie standardu organizacyjnego żywienia zbiorowego w podmiocie leczniczym wykonującym działalność leczniczą w rodzaju świadczenia szpitalne z dnia 12.12.2025: *Diety dla osób dla dzieci i młodzieży: Rodzaje diet, ich charakterystyka, rekomendowane i przeciwwskazane środki spożywcze wykorzystywane w poszczególnych rodzajach diet oraz wartość odżywcza i energetyczna stosowanych diet szpitalnych dla dzieci i młodzieży.* 2025r.
2. Załącznik do rozporządzenia MZ w sprawie standardu organizacyjnego żywienia zbiorowego w podmiocie leczniczym wykonującym działalność leczniczą w rodzaju świadczenia szpitalne z dnia 12.12.2025: *Diety dla osób dorosłych: Rodzaje diet, ich charakterystyka, rekomendowane i przeciwwskazane środki spożywcze wykorzystywane w poszczególnych rodzajach diet oraz wartość odżywcza i energetyczna stosowanych diet szpitalnych dla dzieci i młodzieży.* 2025r.
3. *Dietetyka Pediatria*. Michał Brzeziński, Aneta Czerwodogrodzka-Senczyna. Żywnie W chorobach nerek. Paulina Gryz, Piotr Skrzypczyk. PZWL 2025.